P9_TA(2022)0078

Situácia novinárov a obhajcov ľudských práv v Mexiku

Uznesenie Európskeho parlamentu z 10. marca 2022 o situácii novinárov a obhajcov ľudských práv v Mexiku (2022/2580(RSP))

(2022/C 347/16)

Európsky parlament,

— so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Mexiku,

— so zreteľom na Dohodu o hospodárskom partnerstve, politickej koordinácii a spolupráci medzi Európskym spoločenstvom a jeho členskými štátmi na jednej strane a Spojenými štátmi mexickými na strane druhej [1] (globálna dohoda medzi EÚ a Mexikom), ktorá je v platnosti od roku 2000, a na modernizovanú dohodu,

— so zreteľom na dialóg na vysokej úrovni medzi EÚ a Mexikom o ľudských právach a dialóg na vysokej úrovni o mnohostranných otázkach,

— so zreteľom na usmernenia EÚ o ochrancoch ľudských práv a usmernenia EÚ týkajúce sa slobody prejavu online a offline,

— so zreteľom na miestne vyhlásenie Európskej únie, Nórska a Švajčiarska z 15. februára 2022 o vražde novinára Hebera Lópeza Vásqueza,

— so zreteľom na spoločné vyhlásenie Medziamerickej komisie pre ľudské práva, jej osobitného spravodajcu pre slobodu prejavu a Mexického úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva z 28. januára 2022, v ktorom odsúdili vraždu Maríe de Lourdes Maldonado Lópezovej,

— so zreteľom na vyhlásenie Úradu vysokého komisára OSN pre ľudské práva z 19. októbra 2020 s názvom expert OSN nabáda Mexiko, aby zvýšilo ochranu obhajcov ľudských práv,

— so zreteľom na akčný plán OSN z roku 2012 týkajúci sa bezpečnosti novinárov a otázky beztrestnosti,

— so zreteľom na Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach zo 16. decembra 1966,

— so zreteľom na Všeobecnú deklaráciu ľudských práv z 10. decembra 1948,

— so zreteľom na článok 144 ods. 5 a článok 132 ods. 4 rokovacieho poriadku,

A. keďže násilie, porušovanie ľudských práv a útoky proti novinárom a obhajcom ľudských práv vrátane ochrancov životného prostredia a pôvodného obyvateľstva a komunít a obhajcov práv žien v Mexiku dramaticky narastajú; keďže rozšírené násilie v Mexiku sa naďalej zvyšuje, ako sa ukázalo počas miestnych a regionálnych volieb v júni 2021, a keďže situácia v oblasti právneho štátu sa vážne zhoršuje; keďže znepokojujúci a dramatický počet novinárov a obhajcov ľudských práv, najmä tých, ktorí vyšetrujú korupciu verejných činiteľov alebo odhaľujú prácu zločineckých kartelov týkajúcich sa drog, najmä na miestnej úrovni, dostáva varovania a stáva sa obeťami obťažovania, vyhrážania, znásilnenia, napádania, násilného zmiznutia a dokonca vrážd a je monitorovaný buď vládnymi agentúrami alebo zločineckými organizáciami; keďže 27. februára 2022 došlo k masovému vraždeniu, pri ktorom bolo zabitých 17 ľudí;

B. keďže Mexiko je podľa rôznych mimovládnych organizácií (MVO) a medzinárodných organizácií dlhodobo najnebezpečnejším a najsmrteľnejším miestom pre novinárov mimo oficiálnej vojnovej zóny; keďže podľa organizácie Reportéri bez hraníc bolo Mexiko pre novinárov už tretí rok po sebe v roku 2021 najnebezpečnejšou krajinou na svete a vo svetovom rebríčku slobody tlače za rok 2021 sa umiestnilo na 143. mieste zo 180 krajín;

[1] Ú. v. EÚ L 276, 28.10.2000, s. 45.

C. keďže začiatok roka 2022 bol doteraz najkrvavejším pre novinárov v Mexiku, keď bolo zavraždených najmenej šesť novinárov; keďže vraždy Maríe de Lourdes Maldonado Lópezovej, Margarita Martíneza, Josého Luisa Gambou, Hebera Lópeza Vásqueza a Roberta Toleda sú len niekoľkými dramatickými príkladmi útokov na novinárov a pracovníkov médií; keďže novinári musia čeliť zlým pracovným podmienkam a mnohí z nich nemajú prístup k službám zdravotnej a duševnej starostlivosti; keďže situácia sa od posledných prezidentských volieb v júli 2018 zhoršila, pričom podľa oficiálnych zdrojov bolo zavraždených najmenej 47 novinárov;

D. keďže podľa ministerstva vnútra bolo od decembra 2018 v Mexiku zabitých najmenej 68 obhajcov ľudských práv; keďže miera násilia páchaného na ženách a počet vrážd žien sú vysoké a napriek niektorým inštitucionálnym krokom je počet ľudí, ktorí zmizli, mimoriadne alarmujúci;

E. keďže prezident López Obrador často používa populistickú rétoriku v každodenných tlačových brífingoch na očierňovanie a zastrašovanie nezávislých novinárov, vlastníkov médií a aktivistov; keďže rétorika zneužívania a stigmatizácie vytvára atmosféru neochvejných nepokojov voči nezávislým novinárom; keďže mexická vláda pod zámienkou boja proti falošným správam vytvorila štátom vlastnenú platformu na pranierovanie a stigmatizáciu kritickej tlače a na útoky proti nej; keďže vo februári 2022 novinári usporiadali protesty v 13 z 32 mexických štátov, pričom požadovali väčšiu bezpečnosť a vyšetrovanie útokov zameraných na novinárov;

F. keďže federálny mechanizmus ochrany obhajcov ľudských práv a novinárov mal k januáru 2022 zavedené ochranné opatrenia pre 1 518 osôb – 1 023 obhajcov ľudských práv a 495 novinárov; keďže mechanizmus je poznačený vážnymi nedostatkami, pokiaľ ide o objem finančných prostriedkov a počet dostupných zamestnancov, nedostatok primeraného sprevádzania, nedostatočnú koordináciu so štátnymi vládami a oneskorenia pri vykonávaní ochranných opatrení, ktoré často stoja životy; keďže najmenej deväť účastníkov tohto programu ochrany bolo zabitých;

G. keďže mexický štát pracuje na vytvorení vnútroštátneho systému prevencie a ochrany obhajcov ľudských práv a novinárov, ktorý bude založený na všeobecnom zákone na predchádzanie útokom na obhajcov ľudských práv a novinárov a na ich ochranu a bude zahŕňať prijatie vnútroštátneho modelu prevencie, vytvorenie národných záznamov o útokoch na obhajcov ľudských práv a novinárov a vykonávanie národného protokolu o ochrane;

H. keďže inštitucionalizovaná a rozšírená korupcia, ktorú podporuje nedostatočný súdny systém, vyvoláva endemický problém beztrestnosti, pričom približne 95 % vrážd novinárov zostáva nepotrestaných; keďže ako zdôraznil Úrad osobitného spravodajcu pre slobodu prejavu Medziamerickej komisie pre ľudské práva, táto beztrestnosť vyjadruje posolstvo, že násilie je prípustné, nabáda k páchaniu nových trestných činov a vyvoláva účinok autocenzúry; keďže mexická vláda riadne nevykonala reformy potrebné na zníženie násilia a beztrestnosti, a to ani v prípade zločinov proti novinárom a obhajcom ľudských práv;

I. keďže existujú silné náznaky, že mexický štát využil proti novinárom a obhajcom ľudských práv nástroje na odpočúvanie telefónov určené na boj proti terorizmu a kartelom vrátane špionážneho softvéru Pegasus;

J. keďže v novembri 2020 Mexiko ratifikovalo dohodu z Escazú, ktorá zahŕňa silnú ochranu ochrancov životného prostredia; keďže Mexiko by malo stanoviť jej vykonávanie za prioritu;

K. keďže Kongresu bol nedávno predložený znepokojujúci legislatívny návrh, ktorého cieľom je zabrániť akejkoľvek mimovládnej organizácii, ktorá dostáva finančné prostriedky zo zahraničia, snažiť sa ovplyvniť právne predpisy alebo zúčastňovať sa na strategických súdnych sporoch;

L. keďže viaceré ústavné reformy volebného a súdneho systému – iniciované vládou Lópeza Obradora – vyvolávajú pochybnosti o stabilite právneho štátu a právnej istote;

M. keďže strategické partnerstvo EÚ a Mexika otvára možnosti užšej spolupráce medzi Mexikom a EÚ v otázkach celosvetového významu, a najmä posilneného dialógu a lepšej koordinácie a výmen v oblastiach, ako sú bezpečnosť, ľudské práva, reforma volebného systému, regionálny rozvoj a obchodné a regulačné politiky; keďže Mexiko a Európska únia majú spoločné hodnoty;

N. keďže globálna dohoda medzi EÚ a Mexikom obsahuje doložky o ľudských právach a demokracii, najmä v článkoch 1 a 39; keďže dialóg na vysokej úrovni medzi EÚ a Mexikom o ľudských právach, ktorý sa uskutočnil v roku 2020, vyvrcholil dohodou o spoločnej práci v Mexiku s cieľom posilniť ochranu obhajcov ľudských práv;

1. odsudzuje vyhrážanie, obťažovanie a zabíjanie novinárov a obhajcov ľudských práv v Mexiku vrátane obhajcov životného prostredia a pôvodného obyvateľstva a komunít; vyzýva orgány, aby urýchlene, dôkladne, nezávisle a nestranne vyšetrili vraždy, a v prípade novinárov a pracovníkov médií v súlade so schváleným protokolom o vyšetrovaní zločinov proti slobode prejavu;

2. vyjadruje hlboký súcit, solidaritu a sústrasť všetkým obetiam a ich rodinám; opakuje svoje znepokojenie nad atmosférou neistoty a nepriateľstva, ktorej čelia obhajcovia ľudských práv a novinári, a vyjadruje im solidaritu;

3. zdôrazňuje, že sloboda prejavu online a offline, sloboda tlače a sloboda zhromažďovania sú kľúčovými mechanizmami fungovania zdravej demokracie; vyzýva mexické orgány, aby prijali všetky potrebné opatrenia na zabezpečenie ochrany a vytvorenia bezpečného prostredia pre novinárov a obhajcov ľudských práv v súlade so zavedenými medzinárodnými normami, a to aj riešením na štátnej aj federálnej úrovni otázky rozšírenej korupcie, chýbajúcej odbornej prípravy a zdrojov, spoluúčasti niektorých úradníkov a nedostatočných justičných systémov, čo vedie k takej vysokej miere beztrestnosti;

4. so znepokojením berie na vedomie systematickú a prísnu kritiku, ktorú používajú najvyššie orgány mexickej vlády proti novinárom a ich práci, a odsudzuje časté útoky na slobodu médií a najmä novinárov a pracovníkov médií; opakuje, že žurnalistika sa môže vykonávať len v prostredí bez hrozieb, fyzickej, psychologickej alebo morálnej agresie alebo iných činov zastrašovania a obťažovania, a vyzýva mexické orgány, aby dodržiavali a chránili najvyššie normy ochrany slobody prejavu, slobody zhromažďovania a slobody výberu;

5. vyzýva orgány, a najmä tie najvyššie, aby upustili od vydávania akýchkoľvek oznámení, ktoré by mohli stigmatizovať obhajcov ľudských práv, novinárov a pracovníkov médií, zhoršiť atmosféru voči nim alebo narušiť smerovanie ich vyšetrovania; vyzýva tieto orgány, aby verejne zdôraznili kľúčovú úlohu obhajcov ľudských práv a novinárov v demokratických spoločnostiach;

6. naliehavo vyzýva vládu Mexika, aby prijala konkrétne, rýchle a účinné opatrenia na posilnenie vnútroštátnych, štátnych a miestnych inštitúcií a aby zaviedla súbor naliehavých, komplexných a súdržných stratégií prevencie, ochrany, odškodnenia a zodpovednosti s cieľom zabezpečiť, aby obhajcovia ľudských práv a novinári mohli pokračovať vo svojej činnosti bez strachu z odvetných opatrení a bez obmedzenia, a to v súlade s odporúčaniami vysokého komisára OSN pre ľudské práva a Medziamerickej komisie pre ľudské práva; odporúča, aby Mexiko začlenilo rodové hľadisko do riešenia bezpečnosti novinárov a obhajcov ľudských práv;

7. naliehavo vyzýva Federálny mechanizmus na ochranu obhajcov ľudských práv a novinárov, aby splnil svoj sľub zvýšiť svoje finančné prostriedky a zdroje a zaviesť rýchlejšie procesy s cieľom zapojiť obhajcov a novinárov ako príjemcov s cieľom zachrániť životy a zaručiť bezpečnosť ohrozených osôb vrátane poskytnutia bezpečnostných opatrení ich rodinám, kolegom a právnikom; zdôrazňuje, že politiky verejnej ochrany by mali účinne zapájať vládne orgány a inštitúcie každého štátu a na miestnej úrovni;

8. nabáda mexickú vládu, aby prijala opatrenia na posilnenie štátnych inštitúcií a konsolidáciu právneho štátu s cieľom riešiť niektoré štrukturálne problémy, ktoré sú príčinou porušovania ľudských práv, a žiada, aby sa do tohto procesu zapojili občianske organizácie pôsobiace v oblasti ľudských práv; víta vytvorenie Národnej vyhľadávacej komisie (CNB) s cieľom vyhľadávať masové hroby v celej krajine a prijať opatrenia na určenie a zverejnenie skutočného počtu ľudí, ktorí zmizli;

9. vyzýva mexickú vládu, aby plne spolupracovala s orgánmi OSN a rozšírila trvalé pozvanie na návštevu v rámci všetkých osobitných postupov Rady OSN pre ľudské práva, najmä osobitného spravodajcu OSN pre slobodu presvedčenia a prejavu, a aby s nimi aktívne spolupracovala;

10. víta nedávnu návštevu Výboru OSN pre nútené zmiznutia v Mexiku a skutočnosť, že vláda uznala právomoc výboru posudzovať prípady z Mexika, čo rodinám obetí umožnilo predložiť veci výboru po vyčerpaní právnych prostriedkov na vnútroštátnej úrovni;

11. vyzýva všetky členské štáty, Európsku službu pre vonkajšiu činnosť a delegáciu EÚ v Mexiku, aby svojim mexickým partnerom tlmočili obavy v oblasti ľudských práv a aby ochranu novinárov a obhajcov ľudských práv postavili do centra dialógov medzi EÚ a Mexikom; naliehavo vyzýva delegáciu EÚ a členské štáty, aby v plnej miere vykonávali usmernenia EÚ o obhajcoch ľudských práv a o slobode prejavu online a offline s cieľom poskytnúť všetku primeranú podporu práci obhajcov ľudských práv a novinárov;

12. zdôrazňuje význam Mexika ako strategického partnera; pripomína význam silných a hlbokých vzťahov medzi EÚ a Mexikom a opätovne potvrdzuje svoj záväzok posilňovať vzťahy prostredníctvom modernizovanej globálnej dohody medzi EÚ a Mexikom, ktorá ďalej posilňuje ustanovenia o ľudských právach a umožňuje EÚ a Mexiku diskutovať na multilaterálnej úrovni o rôznych otázkach, ako sú ľudské práva, s občianskou spoločnosťou vrátane novinárov, obhajcov ľudských práv a iných;

13. poveruje svojho predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, členským štátom, dočasnému predsedníctvu Spoločenstva štátov Latinskej Ameriky a Karibiku, generálnemu tajomníkovi Organizácie amerických štátov, Euro-latinskoamerickému parlamentnému zhromaždeniu a mexickému prezidentovi, vláde a kongresu.